

Latweeschu drauga

p a w a d d o n s

pee N° 11 un 12.

15 un 22 Merz 1845.

Stahsti, kà gahjis pasaulé ar fristigu tizzibu.

Trefchajs laiks.

No pahwesta Gregora, ta septita, lihds tizzibas isffaidroschanai.

(No 1073fcha gadda lihds 1517tam pehz Kristus peedsimschanas.)

Pirma nobalka.

Kà fristiga draudse leelumá gahjusi.

Rihsta semné, fur paschi Jesus apustuli un zitti pateefigi Deewa kalpi fristigas draudses bij eezehluschi, tur tahs nihzin bij panihkuschas, tà ka Mugameta (Muhammed) tizzigi laudistahs wissai warreja isposhtih. Kas nu dohmahy buhtu dohmajis, ka tanni pussé, fur fristiga tizziba ar warru zilwekeem bij usspeesta un par ilgu laiku sirdis mas ko warreja saknotees, — ka pehzlaiká turpat Jesus draudse itt kà jauks Deewa dahrsinsch atselschoht, kas puschohts ar dauds skaitteem seedeem un srehhteem augleem! Un tà notikke Sakschr. semné. Lai gan wissuwairak sohbina spehks schè zilwekus bij peespedis pee krittibas, tad tomehr tizzibas isffaidroschanas laiká schè iszchlahs tahds baggats dsihwibas awots, kas ar sawu uhdeni atspirdsinaja wissu pamiruschu Jesus draudsi. Tà pehz Deewa brihnischkiga un ne-isdibbinajama padohma daschkahrt pakriht, kas leels un brangs preeksch muhsu azzin; un ko mehs mas ko zee-nijam, to winsch daschkahrt kuplo un wairo. Kad winsch pawehl, tad leela Zardanes uppe isfihl (Jof. 3, 16.); kad winsch gribb, arri pats akimina kalns islaisch uhdeni. (4 Mohf. 20, 11.) — Tadeht arri tahdu laiku ne neewafim, kad zilweki Deewa swehtu darbu wissai wahji strahda; kas sinn, woi Deewam ne patiks, ar sawu scheblastibas sauliti un rassinu tahdu pawahju sehjumu atspirdsinahht un apswehtih? — Tizzigam zilwekam nu arri mas preeka redsoht, kà tanni laiká paganus pee fristigas tizzibas peewedde; bet kà allaschin Deewa scheblastiba leelaka, ne kà muhsu grehti, tà schè zilweku pahwehrtita buhschana un greisa strahdashana tomehr peepalihdseja, ka ta Kunga scheblastibas padohms, lai tas ihstajs dsihwibas zelsch wissas pasaulés mallás paliktu sinnams, jo wairak tikke peepildihis. Prohti: tahs tautas, ko schinni laiká pee Jesus mahzibas peewedde, mas gan scho mahzibu par labbu un swehtu warreja turreht, tapehz ka to ar warru un leelahim breefnahim winnahim usspeede; bet winnu behrneem un behrnu behrnecm, kas eeksch Jesus draudses jau bij dsimmuschi un auguschi, fristiga tizziba wairs ne bij tahda reebiga un tadeht tee arridsan schahs tizzibas labbumu un swehtibu jo ilgaki jo labbaki dabbuja baudirees.

Zau isgahjuscha (ohtra) laika beigumá Normannus, Sweedru un Norwegeru semné un arri Syrantschu semmes secmela pussé, pee fristigas tizzibas peegreese. Pee Wendu tautas, kas stary Elbes un Oderes uppehm un wehl Mehru un Beemerusemmé mitte, missionari (tas irr: pagancem subtitu fristigi mahzitaji) ustizzigi strahdaja, un kad eeksch Ciropas fristigi zilweki preezadamces tam Kungain pateize, ka winsch zau

tuhlfloscheem gaddeem sawu draudsi bij usturrejis un wairojis, tad tablu no winneem Islardes fallâ un arri Amerikas seemela gallâ, fo Grehnland sanz, masa Jesus draudse winneem lihds preezajahs un pateize par ewangeliuma swehtu gaismu. Pommerôs darbojahs Uttiis (Otto), Bamberges bischaps, un winnam tur, gohds mihlam Deewam! itt labbi isdewahs. Dahni karrodamees Nihgen-fallas breesinigus eedstiwotajus un pehz arri Jggaunus peespeede, elka-deewu kalposchanu atmest un fristigu tizzibu peenemt. Teem Slahweem, kas Dlstaines semmê (Holstein) bij apmettuschees, Bizelinus zaur 30 gaddeem (lihds 1154 g.) neapnizzis to preezas mahzibu fluddinaja, — pateefigs Deewa wihrs, kas itt kâ gaischums spihdeja leelâ tumfibâ. Schinni laikâ arri muhsu Latweeschu tauta cefsch Widsemmes un Kursemmes fristigu tizzibu peenehme, fo schê drufsu plaschaki istahstifim.

Tas bija 1158tâ gaddâ, kad patt pirma sinna no muhsu semmes un tautas zitahm Ciropas tautahm tikke aifnesta; jo to brihd' pirmu reisi, laikam no leela wehja peedstihri, Wahzu kohpmanni no Brehmen pilsehtas ar saweem fuggeem Daugawâ eefrehje un pee mallas nahze. Lihbeeschi, Jggaunu flakkas tauta, kas tobrihd garr Daugawas un juhrmallas dsihwoja, labprahst ar scheem sweschineefeur sahje kupfchotees, un pehz, kad beesaki ar teem bij sagahjuschees un labbaki cepasinnuschees, teem arri wehleja, andeleschanas pehz pee Daugawas apmestees tanni weetâ, kas pehz Zschille dehmeta. Lihbeeschi, tâpat, kâ Latweeschi, kas toreis wiffuwairak Walkes, Balmeeres un Zehsu aprinkôs mahjoja, un Kursemmes Seingalleeschi, Echli un Ruhri dsihwoja tanni laikâ tumschâ paganu tizzibâ. Sawu wiffaugstaku deewu tee nosauze Pehrkonu, un schim un zitteem deewefleem wiini kalpoja pee kahda leela, kupla kohka, teem par gohdu kwehpinaja un schahdas tahdas dahwanas no semmes augleem, lohpeem un putneem uppureja, turflahst aplam trakkodami un peedserdamees. Tadeht Wahzeeschi 1186tâ gaddâ no sawas semmes atwedde schurp fristigus mahzitajus, ka tee Jesus swehtu mahzibu schahs semmes tumscheem laudin fluddinatu un tohs pee fristigas tizzibas peegreestu. Meinards, muhtis no Augustineru kahrtas un scho mahzitaju preefschneeks, ustaisija Zschille stipru pilli un pirmu fristigu basnizu, un nehmahs no wiffas firds, schahs pusses tumschus paganus mahzibt un zaur ewangeliuma gaismu no tumfibas warras israut. Meinardam bij draugs un darba beedris Dihteriks, kas tablaki to preezas mahzibu gribbedams aifnest, nogahje Turraidê, fur Lihbeeschu wezzakajs jeb kehnilinsch, Dabrels wahrda, sawâ pilli dsihwoja. Bet tik ka Dihteriks schê bij sahjis, to jaunu mahzibu lauschu preefschâ istahstibt, — jau paganu preefteri zell leelu trohfsni, nabbagu muhki lamma par negantu burwi, zaur fo scha gadda augki laukds un dahrsôs pohstâ aigahjuschi, un wiinu nospreesch saweem deewefleem par uppuri. Tomehr schee papreefsch jawaiza, woi schis uppuris winneem arr patihkams. Tadeht Dihteriku sehndina us baltu swehtu sirgu, kam preefteris garru schkehpu preefschâ turr. — Tihra Deewa schehlastiba, ka sirgs papreefsch ar freisu kahju par schkehpu pahrkahpj; jo zaur to pehz wiinu tizzibas deewi parahda, ka to klohstra wihru ne gribboht few par uppuri. Bet wehl Dihteriks no sawahm bailehm naw pestihts. Weens preefteris fleeds, ka fristigu lauschu Deews sirgam muggurâ sehshoht un pehz sawa prahsta schim kahjas waldohst; tapehz wajjagohst sirgam papreefsch mugguru labbi noberst. To nu laudis tuhliht padarra, tad Dihteriku ohtrâ reisê sehndina sirgam wirsû, — bet schis arri ohtru reisi

papreefch pazelt kreifu kahju. — No Turraides Dihteriks gabje Zggaunds, bet schē arridsan nabbadfinam tik ar leelahm mohkahn isdewahs, no paganu rohlahm isglahbtees; jo kad teem pirmu spreddiki fazzija, gaddijahs tal paschā deenā leela faules ap-tuinschoschana, un nu wissi winnam mainu derve, ka tas jaunajs Deerws, ko winsch atneffis, sauli gribboht nomohzihht un apriht. — Labbaki muhsu klohstra wihram isdewahs Kubbeselē (ko taggad Kibseli sanz), fur zits Lihbeeschu wezzakajs, Kubbe wahrda, mahjoja; jo schis labprahht likkajs mahzitees un pehz kahda laika arridsan zaur swehtu fristibu peeskaititees pee Jesus draudses. Kubbe palikke Wahzeescheem pastahwigs draugs un beedris, palihdseja teem, woi nu ar labbu, woi ar launu, Widsemmes eedsihwotajus fristigai tizzibai peegreest, un gabje 1202trā gaddā libds ar Dihteriku us Rohmu, fur pats pahwests winnu gohdam usnehme, mihligi noskuhpsija un ar 100 selta gabbaleem apdahwinaja. Trihs gaddus wehlaki (1205tā gaddā) schis gohda wihrs pee sawas pils muhru basnizu uszehle, kas scho brihdi wehl stahw. (Taggad winnu sanz par Krimnaldes basnizu.) — Wezzi raksti stahsta, ka Kubbe 1217tā gaddā, libds ar Wahzeescheem prett Zggauncem karrodams, ar ischetri wah-tim palizzis stipri eewainohts un ar tahm paschahm arri effoht nomirris. Drangeem, kas par schahm wahim winnu schchlojuschi, winsch effoht fazzijis: „mannam Pestitajam bij' peejas.“

Meinards, no pahwesta par Widsemmes bissapu eezelts, 10 gaddus nepeekuffis pee Latweescheem un Lihbeescheem strahdaja un zil ween warredams ar labbu, zaur mahzischanu un mihligu peelabbinaschanu, tohs no paganu buhschanas mekleja no-greest. Behdas un firdsfahpes winnam muhsu semmē gan bij daschadas un brihscham itt leelas, prohti: kad zitti no teem, ko bij fristijis, fristigu tizzibu atmettuschi atkal dewahs paganu elkeem kalpoht, woi kad Lihbeeschi kohpā ar Kursemmes Latweescheem winnam daschkahrt ar warru lausehs wirsū, wissus mahzitajus pawissam no schahs pusses gribbedami isdriht, un nu tam Deewa kalpam neween ar ta garra sohbinu, kà no firds buhtu wehlejees, prett tumsibas spehku bij ja-karro, bet tāpat ar warru bij ja-turrahs pretti. Tomehr winsch mihlā un lehnā prahtā schahs semmes laudin, kas tā winnu apbehdinaja, libds gallam palikke labs draugs un mihligs tehws. Bertoldam, kas pehz winna tikke eezelts bissapa ammatā (no 1196 libds 1198 g.), tahds lehns un pazeetigs gars ne bija. Kad winnam, Sallaspils kapsehtu eeswehtijoht, Lihbeeschu karra spehks peepeest i usbrukke, tā ka tik ar mohkahn ween warreja isglahbtees, tad winsch saschattis no Wahzsemmes atwedde karrotajus, ka ar warru sawus prettineekus pee paklausichanas un turklaht pee fristigas tizzibas warretu pee-speest. Pats wedde sawu karra spehku us kauschanu. Bet tas winnam bij par nelaimi: jo winna sirgs, traks palizzis, ka jachtneeks to ne kà newarreja waldihht, eesfrehje ar to wifsbeesakā prettineeku pulkā, fur schēe nabbagu bissapu neschehligi nositte.

Treschajs Widsemmes bissaps, Alberts wahrda, (no 1198 libds 1229 g.) bij gudrs un samannigs wihrs, un neapnizzis darbojahs, jo stipru un leelu waldichanu schē eetaifitees. Tanni weetā, fur toreis masa Rihges uppite (Rihdfin) eegahschs Daugawā un fur pagani Bertoldu bij nokahwuschu, winsch Rihgu usstajija, fur pats arri, wezzudsihwes weetu Zschkille atstahdams, nahze dsihwoht. Jaunas pilssehtas birgereem, kas no Wahzsemmes atnahze, bissaps un arri pats pahwests nowehleja daschadas teefas un brihwibas, tā ka tee drihs itt labbi eekohpjahs un jo turrigi im stipri palikke. Bet

precksch nabbaga paganeem, tikpat Widsemnê, kà Kursemmê, nu nahze tihri behdu laiki. Alberts schahs semmes laudis turreja tik negantus un stubrgalwigu, ka ar labbu pee teem ne fo ne warreja isdarriht, un tapehz nehmahs, tohs ar stipru rohku sawalbiht un ar warru Jesum peewest. Jau paschâ pirmâ reisê, kad no Brehmenes atnahze, winsch ar 23 fuggeem atwedde karrotajus, un tã gan drihs katru gaddu us winna aizinaschanu par jubru atskrehje leels pulks tahdu lauschu, kas, lai grehku peedohschanu ar to pelnitohs, ar paganeem gribbeja iskautes un tohs pee kristigas tizzibas peegreest. Tomehr leels labbums no tahdeem karrotajeem ne tikke, tapehz ka tee par gaddu woi arri pussgaddu atkal gahje atpakkal us wezzu dsihwi sawã semnê. Tadeht Alberts zittu padohmu isgudroja: winsch eezehle 1202trã gaddã ihvaschu karrotaju beedribu, kas wissu muhschu us to ween stahweja, muhsu pusses paganu tautas uswarreht un pee kristigas tizzibas peespeest, un ka tee pee tik grubta, suhra darba ne apniftu, winsch teem atwehleja sinnamu teesu no wissas tahs semmes, fo tee ar sawu sohbinu uswinnetu. Schahs beedribas karrotajeem bij sawads mundeerinsch, prohi: balts mehtels, kam sime kã farkans sohbins lihds ar farkanu frustu bij usschubta, un tapehz winnus nosauze par sohbinu brunnineekeem. Schee brunnineeki nu dsihwoja weenã kauschanã un karroschanã ar Widsemmes un Kursemmes paganu tautahm, un lai schahs gan drohschi un sirdigi pretti turrejabs, tad tomehr zitta pakkal zittas tikke uswarreta un pee kristibas peespeesta. — Ne brihnojees, lassitajs mihlajs, ka muhsu tehwi tik zeeti leedsahs par Jesus zeenitajeem palikt. Teesa gan, ka kristigu zilweku tizziba un wissa winnu buhschanas toreis ne bij dauds teizamas, tapehz ka Jesus swehta mahziba, fo pee mums ifkatrs behrns no sawas bihbeles gramatas warr mahzitees, tanni laikã eeksch kristigahm draudsehm tã kã swescha bij palikkusi un winnas weetã dauds un daschadas wiltigas mahzibas un blehnas un zilweku leekas eestahdischanas tikke zeenitas un nabbagu dwehselehm usspeestas; bet teesa arridsan, ka schi patti pahrwahrtita un pahrgrohsita tizziba tomehr dauds swehtaka un labbaka bij, ne kã muhsu tehwu neganta paganu tizziba. Bet ne bij schinni pussê tahdu mahzitaju, kas muhsu tautas wallobu skaidri pratte, un kas ar bedsiu garru, ar karstu mihlestibu un leelu pazeeschanu buhtu darbojuschees, Deewa wahrdu graudinus us paganu zeetu sirds semniti iskafiht un tã winnu sirdis pahrllezinahrt, ka Kristus mahziba to pateefigu dsihwibas zeltu rahda. Turklacht wisseem, kas kristigu tizzibu peenehme, bij japadohdabs appaksch bislapu un brunnineeku waldischanas, un schi ne bij wiisai weegla un salda; jo nu teem uslikke schahdas tahdas dohschanas, un tohs speede, ar Wahzeescheem kohpã karroht prett zitteem paganeem, un daschahrt prett sawas paschas tautas behrneem. Tadeht ne warr brihnotees, ka muhsu tehweem kristiga tizziba kã reebin reebe; un kad pehzlaikã uswarreti pee kristibas tikke peespeesti, kad daschahrt fafetti leelõs pulkõs kahdã uppê tikke eedsihti, ar uhdeni aplaisiti un ar frustia sime no swehtiti; woi tad nu bij palikkuschi tahdi, fo pehz taisnibas par kristigeem zilwekeem, par Jesus mahzekteem warr nosaukt? — Winni nabbadsini tad to ween dohmaja, ka Wahzeeschi zaur kristischanu winnus effoht apbuhruschi, un tadeht, teem ne redsoht, zittã uppê kristibu nomasgaja, un tã winni sawas sirdis bij un palikke — pagani. No kristigas tizzibas wairaf ne sinmaja, kã frustu mest, precksch swehtahm bildehm flannitees un swehtdeenu turreht; rets kahds mahzeja tehwu reisi skaitiht.

No Kursemmes to wehl gribbam peeminneht, ka schê tapat, kã Widsemnê, ih-

paschu biffapu eezehle, kas Schpilli un pehzat' Viltene mahjoja. Rà Meinarda laikà Bidsemme Rubbe pat pirmais no Lihbeeschu wirfneekem no jawa labba prahta, bes kahdas usspeeschanas, kristigu tizzibu penehme, tà tam trescham Kursemmes bisfapain, Balduinam, laimejahs, weenu no Kursemmes wezzakeem, Lamefins wahrda, peelabbinacht, ka tas ar labbu pulku no saweem faudim lifke kristitees. Bet kà Balduins ar labbu un wissu gohdu Jesus draudsi schè melleja wairoht un isplest, tà zitti ar warru un usspeeschanu; un tadeht pehz kahda laika Kursemme tàpat, kà Bidsemme, wissi laudis bij kristiti un dschwwoja tomehr pehz wezzahm paganu eeraschahm un wezzà paganu tumfiba.

Pruschdòs Wahzu jeb Wahres brunnineeki, ar kurreem Bidsemmes sohbinà brunnineeki 1237tà gaddà saweenojahs weenà beedribà, 53 gaddus (no 1230 lihds 1283 g.) ar paganeem fahwahs un farrojahs, fcamehr tohs peespeede pee kristigas tizzibas. Simts gaddi wehlaki arri Leischi palifke par Jesus zeenitajeem. Spahnias semine weenumehr wehl dschwwoja mass Rugametaneru pulzinsch, prohti: kahdi paleeki no wezzas Mairu tautas; kab 15tais gaddu simtenis gabje us beigahm, tad wehl Spahneru fehninam Werbinandam (Ferdinand) isdewahs, tohs wissai no sawas semmes istreekt. — Schinni laikà kristiga tizziba arridsan us wissai jaunu un sweschu pasaulles pussi tilke nonesta, prohti: us Ameriku, fo 1492trà gaddà gohda wihrs Kolumbus, ar fuggeem jaunas semmes mekledams, leclà pasaulles jubrà usgabje. Bet Spahneri ar til breefniigeem warras darbeem schahs semmes paganeem kristibu usspeede; un tad wehl tanni mahzibà, fo tur noneffe, gan drihs ne kahdas pehdas, ne kahdas smakkas ne atraddahs no Kristus pateefigas mahzibas, ka labbaki par scho lectu ne wahrdu ne peeminnam.

39.

Rà jaunekki mihkus leeldeenas = swehtkus swehti.

1) Zitti fakka: „Ne bihstees! Es esnu tas pirmajs un tas pehdigajs un tas dschwwojs. Es biju nomirris un, redsi, es esnu dschwwoß muhschigi muhscham, un man irr tahs atlehgas tahs elles un tahs nahwes.“ (Zahna parahd. gr. 1, 17. 18.)

2) Zitti dseed:

Ul ne-isteizama,
Ul nenobeidsama
Leeldeenas = swehtku lihgsniba!

Grehzineekß bij sohda!
Kristus kahp gohda;
Gohds nahwes warretajam augstibà!

3) Zitti fakka: (Mark. 16, 1.) Un kab ta swehta-deena bija pagahjust, tad Maria Maddala un Maria ta Zehkaba, un Salama dahrgas swaidamasfahles pirkte, ka tahs nahktu, un winnu swaiditu. (Luhf. 24, 1.) Bet pirmà swehtku deenà itt agri masà frehslinà (Matt. 28, 2.) leela semmes trihzeschana notikke, jo weens engelis ta Kunga no debbes nonahzis, peegehje un to akmini nowehle uo tahm durwim un ussehdehs wirfù (3), un winna gihmis bija kà sibbins, un ta drehbe til balta kà sneegs. (4) Bet tee fargi no leelas isbailes drebbeja, un palifke itt kà mirruschi.

Weld. Rà spohschit sibb mans Jesulinsch re.

4) (Puischi dseed:)

Tas Pestitajß uswarrejt;
Winsch nahwei spehku panehmis,
Un muhs pa-augstinojtis.
Tas Kungs par muhsu dschwwoju,
Ar atjaunotu skaidribu,
No kappà dschwwoß isgabje.

(Meitas:)

(Puischi:) Nahzeet,
 (Meitas:) Sahzeet
 (Wiffi:) Tam doht gohbu, Kas to sohdu Mufsu grehku
 Pahrwehrs is par fwehtu preeku!

5) Zitti fakka: (Mark. 16, 2.) Un tahs seewas pee kappu nahze, lohti agri, faulei lezzoht, (3) un fazzija sawâ starpâ: kas mums to afmini nowelt no ta kappu durwim? (4) jo tas bija lohti leels. Un passattidamees tahs redseja, ka tas afmins bija nowelts. (Jahn. 20, 2.) Tad Maria Maddala teff un nahf pee Sihmani Pehteri, un pee to ohtru mahzekli, ko Jesus mibleja; (Mark. 16, 5.) bet tahs zittas seewas kappâ eegahjuscha, redseja weenu jaunu puifi pee labbas rohkas fehsham; tas ar balteem gareem swahrkeem bija apgehrbees. Un tahs isbihjabs. (Matt. 28, 5.) Bet tas engel is atbildeja un ustahm seewahm fazzija: ne bi h ste e t e e s, jo es sinnu, ka juhs to frustâ sistu Jesu meklejat. (6) Winsch newa scheitan, jo winsch irr augshamzehlees, ittin kâ winsch irr fazzijis. Nahzeet schurp, raugait to weetu, fur tas Kungs gulleja. (7) Un eita tiffuschi, un fakkait winna mahzeleem, (Mark. 16, 7.) un Pehteram, ka winsch juhsu preekschâ no-ees us Galileju; tur juhs to redsefeet, kâ winsch jums irr fazzijis. (Matt. 28, 8.) Un tahs isgahje pee-veschi no ta kappu ahra ar bihjaschannu un leclu preeku, un tezzeja, winna mahzeleem to stahstiht.

Meld. Kungs Jesus Krii, nahz' pee mums buht ic.
 6) (Puischi dseed:) No jauna atkal dshwoht fahf,
 No kappu faulei lezzoht nahf
 Tas Kungs, kas par mums nomirris,
 Un mirdams muhs irr pestijis.
 (Meitas:) Gohds tewim, glahbejs mihlakajs!
 Gohds tewim, stiprajs karrotajs,
 Kas nahw' un grehkus pahrspehit,
 Un beidsi wiffu nelaimi.
 (Wiffi:) Par to mehs wiffi slawejam
 Tew, Jesus! un tew pateizam;
 Un, kad mehs Mufsim debbesi,
 Tad pateiksim tew pilnigi.

7) Zitti fakka: (Jahn. 20, 2.) Kad Maria Maddala pee Sihmani Pehteri un pee to ohtru mahzekli, ko Jesus mibleja, bij nahfusi, tad winna us teem fazzija: tee to Kungu irr isnehmuschi no ta kappu un mehs ne sinnam, fur tee winnu irr noliffuschi. (3) Tad Pehteris un tas ohtrs mahzeklis isgahje, un nahze pee to kappu. (4) Un tee divi tezzeja kohpâ, un tas ohtrs tezzeja preekschâ, tschaklaki ne kâ Pehteris, un nahze papreekschu pee to kappu. (5) Un palohzidamees winsch redseja tohs linnu autus tur gullam, un tomehr ne gahje eekschâ. (6) Tad arri Sihmanis Pehteris, tam pakkat eedams, nahf un ee-eeet kappâ, un reds tohs linnu autus tur gullam. (7) Un tas sweedru-auts, kas apfahrt winna galwas bija, ne bija listis pee linnu auteem, bet sawrup zittâ mallâ ectihts. (8) Tad arri tas ohtrs mahzeklis gahje eekschâ, kas papreekschu bija nahzis pee kappu, un redseja un tizzeja. (9) Tee tohs rafslus wehl ne sinnaja, ka winnam bija augshamzeltees no mirroneem. (10) Tad tee mahzekli atkal sagahje kohpâ.

Meld. Râ spohschi spihd-mans Jesulinsch ic.
 8) (Puischi dseed:) Tas kaps irr tuffschs. Ak listens fwehts,
 Tu Deewa behrneem isredsehts.

- (Meitas:) Vilnē lihgsnibas un laimes!
Swehts irr, kas Jesum padohbahs,
Un wissā sirdi pecturrahs
Pee winna swehtas fainies!
- (Puischi:) Redf schē!
- (Meitas:) Nahwe,
- (Wissi:) Elles spehki, Pohsta-grehki Uswarreti!
Gawilejeet, isredseti!

9) Zitti sakka: (Zahn. 20, 11.) Un Maria stahweja ahra preeksch kappā raudadama. Kad winna nu raudaja, us to kappu-pastattidamees, (12) tad ta divi engelus baltās drehbēs redf sehsham, weenu galw-gallā, ohtru kahj-gallā, kur Jesus meesas bija gullejuschas. (13) Un tee us winnu sakka: seewa, ko tu raudi? Ta us teem sakka: tee mannu Kungu irr nonehmusch, un es ne sinnu, kur tee to likkusch.

- Meld. Es pee Jesu tureschobs ic.
- 10) (Puischi dseed:) Jesus, kas bij nomirris,
Muhšu draugs, tas Deewa-Zehrinsh,
(Meitas:) Kappā ne irr palizzis!
Jesus dsihwo, muhsu tehniusch!
- (Wissi:) Mehš arr buhsim, kur winsch irr.
Kas muhs wairš no winna schkurr!

11) Zitti sakka: (Zahn. 20, 14.) Maria to fazzijust apgreesehs, un redseja Jesu stahwam, un ne sinnaja, to effam Jesu. (15.) Tad Jesus us to sakka: seewa, ko tu raudi? ko tu melle? Winna, schkisdama to effam dahrsneeku, us to sakka: kungs, ja tu winnu effi aisnessis, tad sakki man, kur tu winnu nolikki? ka es winnu waru panemt. (16.) Jesus us to sakka: Maria! Ta apgreesusees us winnu sakka: rabbuni! tas irr: mahzitajs. (17.) Jesus us to sakka: ne aiskarr manni; jo es wehl ne esmu usbrauzis pee sawu tehwu, bet no-cij pee manneem brahleem, un sakki teem: es usbrauzu pee mannu Tehwu, un pee juhšu Tehwu, pee mannu Deewu, un pee juhšu Deewu.

- Meld. Es pee Jesus tureschobs ic.
- 12) (Puischi dseed:) Jesus dsihws, mans Pestitajs,
(Meitas:) Es pee winna dsihws arr' buhschu,
Kur schis irr, mans miblakajs,
Tur es arr' eeksch preeka kuhschu.
- (Wissi:) Kā warr atstah, pasakki,
Galwa sawu lohzele?

13) Zitti sakka: (Matt. 28, 9.) Kad tahs zittas seewas gabje winna mahzeekteem to wehsti nest, redsi, tad Jesus tahm fastappe, un fazzija: effect sweizinas! Bet tahs peegabje pee winna, apkampe winna kahjas, un frutte winna preekschā pee semmes. (10.) Tad Jesus us tahm fazzija: ne bihsteetes; eita, stahstajt to manneem brahleem, ka teem buhs no-ect us Galileju, un tur tee manni redsehs.

- Meld. Nu tohpt lihgsma, dseed un deij ic.
- 14) (Puischi dseed:) Redf! Jesus, kas bij nomirris,
(Meitas:) Tas taggad dsihws parahbahs,
Tas mums to dsihwib' pefschlibris,
Kā galwneekš par mums gahbahs;
(Wissi:) Kas winna wahrdam ustizzehs,
Tas muhscham nahwi ne redsehs,
Tas, jebchu mirris, dsihwohs.

15) (Matt. 28, 11.) Un noeiyoht, redsi, zitti no teem sargeem pilsehtâ nahkufchi, stabstija teem augsteem preestereem wissu to, kas bija notizzis. (12.) Un tee ar teem wezzajeeem sapulzejeschees, runnas turreja, un teem farra-wibreem dauds naudas dene, (13.) un fazzija: fakkait: winna mahzekli nakti irr nahkufchi, un mums gutloht to issaggufchi. (14.) Ja tas pee ta semmes-sobga taps daudsinahts, mehš to gan pahrrunnasin, un juhs warreseet bej behdahm palikt. (15.) Un winni, to naudn nehmufchi, darrija, kâ tee bij ismahziti. (Zahn. 20, 18.) Maria Maddala nahk un pasluddina teem mahzekleem (Mark. 16, 10.), kas noškummahš un raudaja, (Zahn. 20, 18.) un pasluddina teem, ka ta to Kungu redsejusi, un ko tas winnai fazzijis.

Meld. No debbesim buhs man atneš.

16) (Wissi dseeb:) Kungš! tawa uswarre-|wairs grehtšs ne maldohš, Bet lihšs tew
 /a schany | Lai turr man waitšs tizzibâ, lai es | preezigs pezešohš.

17) Zitti fakka: (1 Kor. 15, 20.) Kristus irr usmohdinahšs no mirroneem. winsch tas pirmajs irr tappis no teem, kas irr aismiggufchi. (21.) Jo kad zaur Weenu zilweku ta nahwe irr, tad irr arriđsan zaur Weenu zilweku ta augšchamzelschana to mirronu. (22.) Jo iâ, kâ eeksch Wdama wissi nomirš, tãpatt arriđsan eeksch Kristus wissi taps dšihwi darriti. (42.) Sehtš tohp eeksch fatruhdeschanaš, un taps usmohdinahšs eeksch nesatruhdeschanaš; (43.) sehtš tohp eeksch negohdibas un tohp usmohdinahšs eeksch gohdibas; sehtš tohp eeksch wahjibas, un tohp usmohdinahšs eeksch spehla; (44.) dabbiga meesa tohp sehta, un garriga meesa tohp usmohdinata. (49.) Tã kâ mehš ešam nešufchi to gihmi ta, kas no pihschleem, tã mehš arriđsan nešisim to gihmi ta, kas no debbesš. (53.) Šchim, kas irr fatruhdams, buhs apwilt to nesatruhdeschana, un šchim mirstamam buhs apwilt to nemiršibu. (54.) Un kad sehtš ismihzigs apwilt to ne-ismihzibu, un sehtš mirstams apwilt to nemiršibu, tad tas wahršs notiks, kas irr rakšibšs: ta nahwe irr aprihta eeksch tahš uswarreschanaš: (55.) Nahwe, kur irr tawš dšellons? Elle, kur irr tawa uswarreschana? (57.) Bet paldeewš Deewam, kas mums to uswarreschana irr dewiš zaur muhsu Kungu Jesu Kristu.

Meld. Gohds Deewam ween ar pateišchana 2c.

18) (Wissi dseeb:) Tahš nahwes dšellons | drihšt pihteš. Gohds Deewam! kas irr us-
 /? noluhšis, To ell' ne wajag' bihteš; La warrejšs, Toš eenaideekus nomehdejš's, Un
 # wella spehšs irr issuddis, Tas pee mums ne | schelodamš muhs glahbis.

19) Zitti fakka: (Kol. 3, 1.) Ja tad nu juhs ar Kristu effect augšchamzelschuees, tad mel-
 # lejeet tahš leetas, kas irr augšchâ, kur Kristus irr, sehdedamš pee Deewa labbas rohkas. (2.) Dohmajeeet us to, kas irr augšchâ, ne us to, kas wirš semmes. (3.) Jo juhs ešat ņnomirufchi, un juhsu dšihwiba irr paslehyta ar Kristu eeksch Deewa. (4.) Kad nu Kristus, juhsu dšihwiba, atspihdeš, tad arri juhs ar winnu atspihdeset eeksch gohdibas. (2 Kor. 5, 1.) Jo mehš sinnam, kad muhsu mahlu namš schahš buhdas tohp šalaušihts, tad mums irr weena ehka no Deewa, weenš namš, ne ar rohkahm taišihts, kas irr muhschigs debbesiš.

Meld. Es pee Jesus turrešohšs 2c.

20) (Puifchi dseeb:) Semmi manna meesa neš,
 Tãpehž arr par semmi kuhšchu;
 (Meitas:) Kristus tomehr, sinu es,
 Zels man, kad isgullejš's buhschu;
 (Wissi:) Tad buhs man ta gohdiba
 Muhšchu muhscham štattama.

21) Zitti fakka: (2 Tim. 2, 8.) Turreet peeminneschanaš Jesu Kristu, kas no mirroneem
 usmohdinahšs, (1 Kor. 5, 8.) un lai mehš tohs šwehtkus turrām ne eeksch wezza rauga, nei arri-
 i san eeksch rauga tahš blehdibas un šaunina, bet eeksch neraudsetahm maischm tahš štãidribas un patešibas.

Meld. Al taišnajs Jesus! kabdu gruhtu teesu 2c.

22) (Wissi dseeb:) Kad es tur buhschu, | krehšla baltas drahnas apšehrptš, Tad es ar pilnu
 štãidrãš meesãš apgehrbtš, Preeksch Deewa | spehku tewi teišchu, Redš muhscham beigschu. 59.

Zas Latweeschu draugs.

1845. 15. Merz.

11ta lappa.

J a u n a s f i n a s.

Jā Peterburgē. Jau kad schi secma cesahzāhs, salna ap to leclu esaru, to nosauz Dnega-esaru, palikke til stipra, ka salnas mehrs us 30tu grabdi stahweja. Bet kā jau zaur leclu salnu dauds weetās noteek, tā patt arri pa scho esaru gaddijāhs: leddus ar warrenu trohksni eeplihse jeb aisaja pa 20 werstehm garrumā. Daschā weetā aijas irr lihds 2 assis plattas, un esar-mallneeki teiz, nomannijuschi, ka schahs aijas pa brihscheem aiswerrahs, pa brihscham atwerrahs, kā jau wehisch to lihds ness. Kad aisdarrahs, tad brihscham weena pusse stahw pahri pehdu augstaka pahr ohtru; un kad atwerrahs, ak zil daschs semneeks tad par nelaini ar sawu kammanu tur eekriht!

Preeks irr redseht, ka arri Kreewu semneeki jo deenas jo skaidraki atūhst, zil lohti derr un wajjaga, behrneem sagahdaht mahzibu un skohlas. Mehrs jau pehrnaja gaddā Latweeschu drauga lassitajcem stahstijam pahr zitteem semneekem, kas schehligā prahtā no sawas paschas nabbadsihas pa saweem zee-meem skohlas lifke usbuweht un tur klapt wehl til dauds naudas dahwinaja, ka pee schahm skohlahm arri us preekschu warroht skohlmeisterus usturreht. Taggad aikal weens semneeks, Iwan Nikolajew wahrda, Zahroslawes gubbermentē, Nikanowes zeeemā, 2000 rubtus kappera n. pee waldischanas danessis, luhgdams, lai ar scho naudu peepalihds pa winna zeeinu ectaisiht pagasta-skohlu. Augsti zeenigs Keisers, zaur ministra-kungu to dabujis sinnaht, irr parehlejis tam gohda-wihram Nikolajew sudraba gohda-sihmi doht, kurrāi tas wirsrahts: „Par to, ka sagahdaja, kas derr!“ un ko lai winsch pee fruhst nehsa. (G. E.)

Labs padohms, ka apmeerinatees, kad laudis gohdu greech.

Saimneeks suhdseja mahzitam, ka nahburgi winnam lohti gruhti darroht, tā, ka schis to ne mas wairs ne warroht isturreht. Tee wissās lectās scho aisneimmohht, un scham stahwoht zeltā; par katru necku, par katru darbu, ko schis sawā mahjā darroht, winneem essohht tuhlin sawas spreeschanas un sawas runnas, tā ka winsch ne kahdā wihse ne warroht no teem issfargatees, ne weenu wahrdu isrunnaht, ne pirktu uhdeni eemehrkt, ir ne sohli pahr fleegsni iszelt, — to wissu tee tuhlin jau sinnoht, un tad pahr to tā sihwi spreeschoht un scho notaisohht, ka schis ne suhdaina luhka wehrts ne paleekoht. „Uu“ — tā winsch wehl teize, „kad tas wiss wehl kuhu teesa, ko winni runna, tad es ne ko ne sazzitu,

3. 11. 9757.

bet winni tad reds, tad atkal dsird pa wissam ne pareist un tad wehl peeleeft no sawas puffed labbu dallu klaht, spreesch tad pahr manni un pasuddina manni paschâ eiles.dibbenâ un nosmeij manni un tohs mannejus tâ, ka ne suns ne neimtu maifi no muhsu rohkahm; un kad tik ween kas muhsu mahjâ noteek, tad to pa 24 stundahm jau wifs ayriakis sinn. Warrat saprast, zeenigs mahzitajs, kahda man dsihwe ar tahdeem kaimineem, kahdu suhru pirti tee man ikdeenas kurrina un mannu muhschu ehd.“

„Sikti gan irr, draugs miblais,“ tâ mahzitajs winnam atbildeja, „sikti gan irr, ka tahdi laudis un wehl tahdi nahburgi pasaulê atrohdahs. Bet — kâ jan wissas leetas pasaulê ko derr, tâ arri tas. Schahdi laudis nu gan us siktutu ween dohma, bet tatschu tee pascham sawam prahtam pretti mums dauds labba darra. Us muhsu darbeem gluhnedami, tee padarra, ka mehsh paleekam jo usmannigi us sawahm leetahm un dsennamees sawus darbus jo labbi un bes wainas pastrahdaht un, ihsti sakkohht, zihamees tâ dsihwoht, ka eenaidneeki pee mums ne kahdas wainas ne dabbutu atrast. Turklaht ne mas ne waijag' dufnigu waigu winneem rahdiht, itt kâ no winneem tiktum speesti labbaki dsihwoht; jo to winni drihs warretu atkal mums par launu greest. Un tahdâ wihfê tad nu dsihwo ne ween gohdigi preeksch pasaulê, bet arri beswainigi preeksch Deewa. Beidsoht taf tee skaudigi kaimini sah kaudetees pahr sawu skaudibu, redsedami, ka mehsh prett winneem ne kâ launi, bet labbi ween rahdamees, un ar laifu tahdi neimahs arri dsihwoht pehz muhsu preeksch-sihmes un paleek mums par mihkotajeem — paschâ muhschibâ.“ — Tâ mahzitajs runnaja un tas kaimneeks aisgahje itt meerigs. (Matt. 5, 16.)

A. L.

T e w n e b u h s s a g t .

Desmitreis irr lehtaki, sawu tuwaku mahziht: Wissu sawu suhdishanu metti us Deewu, jo winsch gahda par tewi, ne kâ pascham scho leelu tizzibas-darbu isdarriht; un man jasakka, ka tas irr ihsten tizzibas pilus wihrs, kas ittin gruntigi proht, sawas behdas mest us to Kungu un tad pazetigi gaidiht, ko Deews darrihs. Ka Deews wissu labbi darra, tas irr teescham teefs, un ja mehsh ween kâ behrni winna prahtam gluschi padohdamees, tad mehsh gan winna scheblastibu fajuttistim. Sawu tizzibu eestiprinadami un ka sawu mastizzibu warram uswarreht, klausifim scho stahstinu, kâ Deews tohs sawejus swichti, kas behdas paleek ustizzigi un us winnu zerre.

Deews behdas palihds! Masâ pitsehtinâ stahweja weens pulks jahneeku kohrtelds, kas wissi bij salassiti no sweschahm semnehm, un ar wiltu karea-deenestâ ewilti. Daudseem no scheem bij mahjâ seewas un behrni, un tadeht dauds, dauds nabbagi lautini. Daschi no scheem tadeht nu warren' stipri tikke kahrdinati grehkohht prett to septitu bausli, un daschi arr' sawas rohkas issteepe pehz sawa tuwaka mantas.

Weeni no scheem saldteem istelleja us lauku; atpakkal-jahdams tas ap pufs-nakti jahje garr weenahm dsirnewahm. No sirga pahr sehtu skattidamees, ceraudsija us sahles iswilktu leelu pulku audekla, ko melderis bes waktneeka par nakti bij atstahjis us bleeka. Sirgs gahje garr dahrju lehninam. Saldahts dohmaja patš pee sewis: Tik dauds audeklu, un man ne luppataš! Woi gan

leels grehks buhtu, kad tu preeksch saweem plikkeem behrneem weenu gabbalu panemtu? Welderam no ta buhtu mas skahdes, un tew no weena gabbala buhtu leela palihdsiba. Tik leels grehks ne buhs! Winsch no sirga nokahpis uskahpe us dahrsa sehtas. — Ko tu darrisi? winsch sazzija. Tas irr netaisniba, un netaisniba irr grehks. Tik ilgi tu, jebchu nabbags, tomehr effi bijis gohdigs wihrs, un nu tu gribbi sagt? Ne, to ne darrischu! To sazzijis uslehze no sehtas sirgam muggurá. Sirgs gahje sohleem, un pats ne mas ne mannijsa, ka jaw azzis atkal us audekla skattijahs. Winsch dohmaja us saweem behrneem, zif plikli tee, ka seema jaw klah, un zif nabbags pats, un reds, kamehr tá dohmaja, sirgs stahweja un jaw ohtrreis bij uskahpis us sehtas. Sinnama firds to babre atkal. Ne sinnadams, fo pats darrija, nokahpe atkal no sehtas us sirga. Nu nabbags wihrs gan sawu leelu kahrinaschanu buhs uswarreis, un sawu sinnamu firdi paturreis ne-avgahnitu? Ne, tá wis ne bij! Tik lihds sirgam bij muggurá, atkal winsch tappe rearren kahrinahts us sagschanu, un pats us sewis sazzija: Kas irr weens audekla gabbalinsch preeksch tik baggata wihra? Neeks! bet es zaur scho masumu iglahbrohs no leela trubkuma. Tas ne buhs gluschi sliks darbs. Tas audeklis jaw gluschi tá ká preeksch mannis nolikts. Welderis laikam aismirris wakkará sanemt, tewi preekschneeki issstellejus hi lauká, tew sché gaddahs jahschana nakri; teescham ja-nemm. Tad glahbschohs no trubkuma. Nemm' drotschu firdi, un welz' audeklu kohpá! — Kas tas irr? Brihnumms, firds paleek atkal nemeeriga? Kas? Tu effi karra-wihrs un bihstees? Daudreis tur stahweju, kur lohdes birre ká krusa, ne behdsu ne par mattu, kad beedris lihdsaksch nokritte, un taggad bihstohs ká wezza bahba, preeksch seewas un behrneem pahrlieht par sehtu? Neeki! azzumirkli tas ijdarrams! Tik fo tá ar sewi bij isrunnajeos, jaw treschoreis bij us dahrsa sehtas. Winsch gribb dahrsá eekahpt, bet bihstahs, ká tahds, kas nupat kahdá besdibbiná kristu. Ko tu darri? Kur tu eesi? tá winnam bals sauze no eekschenes. Tas irr grehks, un kas grehko, tas pasuhd muhschigi. Isrunnajeos, ká patihk, tu buhsi saglis, ja scho audeklu panemsi. Bet tee nabbagi plikke behrnini? Wanna behdiga raudadama seewa? Nabbags tehws, kas teem tad ne fo ne warr doht, ja scho audeklu ne nemm, un woi tehwan naw ja-gahda par behrneem? — Sagschana irr grehks! tá atkal atskanneja firdi. Ak, es nabbags! tá saldahts issauze, taggad stahwu stary nabbadsibu un grehku. Ko lai nu iswehlejohs, woi nabbadsibu woi muhschigu pasuschanu? Naktis bij auksta, bet sweedri tezzeja schim nabagam karra-wihram pahr peeri, ká ne kahdás slaktina breefnás ne bij tezzejuschi. Zeppuri no galwas norahwis, fritte turpat pee audekla us saweem zelleem, rohkas kohpá salizzis sahze karsii Deewu luhgt un sazzija: Noskattees scheligi us mannis semmè, tu peetziggais Deews; Jesus Kristus atpestischanas deht, isglabb' manni no schahs kahrinaschanas stundas un palihds maunim mannas behdás!

Nu scho nabbagu saldatu tas neschkihstis kahrinaschanas gars arr' atstahje. Kad sirgam bij muggurá, tad jahje taisni us dsirnewahm. Ar preezigu firdi, ka Deews tam tá bij palihdsjeis, kahrinaschanu uswarreht, tas dahahje pee mahjas un klandsinaja pee durwim maftigi. Welderis jaw saldi gulleja, un no gultas iszehlees, lohgu atwehriis prassija: Kas tur? — „Saldahts!“ schis atbildeja.

Melderis, swahrkus apwilzis, muddigi isgahje abrà saldatu celaist. Saldahs fazzija: Mihlais melderi, taggad jahju garr juhfu dsirnawahm, un pahr sehtu redseju, ka juhs sawu audeflu pahr nakti effahst aismirsuschy us bleeka. Man gan par to ne kas ne kaisch; bet tomehr juns ko stahstischu. Es esmu nabvags wihrs, man irr seewa un peezi behrni, un juhfu audeflis manni trihsreis fahrdinajis us dahrsa shtas kahyt un to nosagt. Bet Deews manni schehligi pasargaja, ka es ne esmu palizzis par sagli. Es ni gan warreju us pilsehtu aisjagt, bet es apdohmajohs, ka wehl kahds warretu schè garram eet, fahrdinahs tapt, un tad — krist. Redseet, tas ne buhtu iabbi; tadeht pee juns eenahzu un juhs luhgtu, audeflu no bleeka-dahrsa sanemt; dshwojeet tad wesehli!“ „Nè, nè, mihlais saldahs,“ tà melderis fazzija, „paleezeet pee mannis, laiks irr auksts un pehz jahschanas tukscham wehderam ehdeens un dsehreens labbi smeekhs!“ To saldahs wis ne nehme par kaumu un palikke tur. Melderis no skappa nehme sweestu, maisi un gallu, un saldatu labbi pa-ehdinaja. Kamehr saldahs ehde, melderis fazehle kalpus un meitas, audeflus sanemt, un redsi, ne truhke ne weens gabbals. Kad saldats bij pa-ehdis, pateize tas melderam par maktiti, un wehleja tam Deewa swehtibu. Bet melderis nehme leelu gabbalu audekla un fazzija: „Redsi, mihlais draugs, schis tas wis-leelakajs audekla gabvats, kas us bleeka bij, to es tew schinkofju, tadeht, ka tu zaur deewa-bihjiqu prahntu to fahrdinaschanu uswarrejis. Sanemm un walsa un to ar gohdu, un kad tew fahdureis leela nohte usnahktu, tad nahz' atkal pee mannis.“ Saldatam sids palikke mihlsta un assaras birre pahr waigcem, kà sirni. Tas tam bij par dauds, us to ne mas ne bij zerrejis. Runnaht winsch ne warreja, bet audeflu winsch saehme un winna waigs wairak bij pateizibas pilns, ne kà winna mehle warreja ierunnaht.

Zik tahdas palauschanas us Deewu atrohdahs?! Zik tahdu, kas tà sawas fahrdinaschanas uswarr?! P.—v—

Sinna, zik naudas 14. Wertzmechn. deenà 1845 eefsch Rihges maktaja par daschahm prezzehm.

Maktaja:		Eudr. nauda. Rb. K.	Par	Maktaja:		Eudr. nauda. Rb. K.
1 pohru rudsu, 116 mahrzinus smaggu		1 55	1 pohdu (20 mahrzineem) waslu .		7 20	
— meeschu, 100 mahrzin. smaggu		1 40	— — tabala		— 75	
— sweeschu, 128 mahrzin. smaggu		2 30	— — sweesta		3 10	
— ausu		1 5	— — dselses		— 75	
— sirnu		1 80	— — linnu, frohna		1 60	
— rupju rudsu, miltu		1 50	— — brakka		1 30	
— bihdeletu rudsu, mistu		2 10	— — kannepu		— 75	
— bihdeletu kn eeschu, miltu		3 75	— — schiithru appinu		2 —	
— meeschu, putraimu		1 80	— — neschihtu jed prezzes appinu		1 20	
— eefala		1 25	— — muzzu silku, eglu muzzà		6 25	
— linnu, sebklaß		3 50	— — — taedu muzzà		6 50	
— kannepu, sebklaß		1 60	— — smalkas sahlis		4 10	
1 wesumu seera, 30 pohdus smaggu		3 50	— — rupjas daltas sahlis		4 50	
barrotu wehrschu gallu, pa pohdu		1 20	— — wahrti brandwihna, pusdeggaa		10 —	
			— — — — — dindeggaa		12 50	

Brihw drikket. No Widssemes General-gubernementes pusses: Dr. C. E. Napierofky.